Leerplicht jaarverslag 2019-2020

De rol van de leerplichtambtenaar

Leerplichtambtenaren balanceren voortdurend tussen zorg en handhaving. De laatste jaren is er echter sprake van een toenemend nadruk op zorg. Schoolverzuim is namelijk vaak een eerste signaal van (ernstige) achterliggende problemen. Het is de taak van de leerplichtambtenaar om problemen tijdig te signaleren. En om de jongere en/of ouder zo nodig door te verwijzen naar hulporganisaties.

Leerplichtambtenaren werken zeer intensief samen met scholen, GGD-jeugdartsen, hulpverleningsinstanties, justitie en anderen. Tijdens de Coronacrisis was de rol van onze leerplichtambtenaren met name gericht op een gedeelde maatschappelijke zorg. Als een kind niet in beeld was, lag de regie in eerste aanleg bij het wijkteam, waar nodig ondersteund door leerplicht, school en GGD.
Schooljaar 2019-2020 is een schooljaar om nooit te vergeten. De sluiting van de scholen in verband met de coronacrisis was natuurlijk ongekend. Met veel inzet vanuit de scholen werd het digitaal lesgeven en contact onderhouden op veel scholen opgepakt. Complimenten daarvoor.
De coronacrisis heeft ten aanzien van de schoolgang van de Wijchense jongeren weinig problemen opgeleverd, enkele incidentele gevallen daargelaten. Na interventie hebben ook die leerlingen hun schoolgang weer hervat of werd er in goed overleg een passende oplossing gevonden.

In dit jaarverslag informeren wij u over de uitvoering van de leerplichttaken in schooljaar 2019-2020 en de resultaten ervan. Ik wens u veel plezier bij het lezen van dit jaarverslag.

Paul Loermans, Wethouder Onderwijs gemeente Wijchen.

Leerplicht, hoe werkt het?

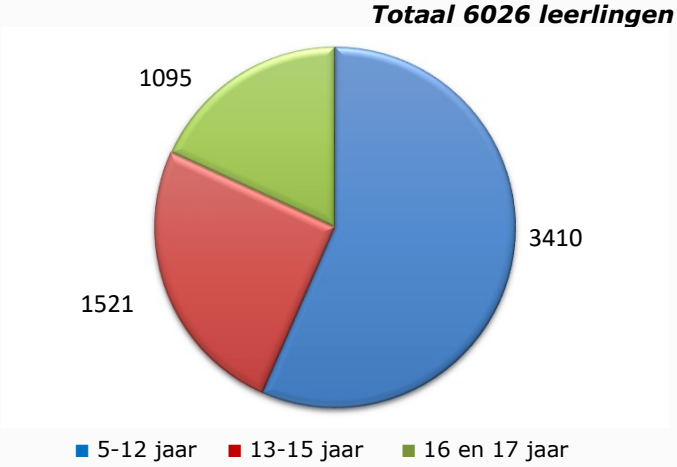
Het doel van de leerplichtwet is het recht op onderwijs voor alle kinderen tussen 5 en 18 jaar te waarborgen. Ieder kind heeft recht op onderwijs en tegelijk de plicht om naar school te gaan. Jongeren die elke dag naar school gaan, werken aan hun toekomst! De gemeente heeft een centrale (wettelijke) rol in het toezicht op de naleving van de leerplichtwet.
Die rol wordt in de praktijk uitgevoerd door de leerplichtambtenaar. Dit doen de leerplichtambtenaren door alle jongeren tussen de 5 en 18 jaar een passend traject aan te bieden met onderwijs op de eerste plaats. Pas als onderwijs niet mogelijk is wordt gekeken naar andere vormen van participatie, dagbesteding of zorg.

Maatwerk kan alleen gerealiseerd worden door een goede samenwerking met onze partners en scholen, waarbij we niet praten over, maar juist mét de leerling en ouders. Essentieel hierbij is om zo snel mogelijk in beeld te komen, zodat er preventief gehandeld wordt en escalatie van problemen voorkomen wordt. Bij zwaardere problematiek wordt opgeschaald naar de benodigde hulpverlening. In Wijchen is er een goede samenwerking tussen leerplicht en de scholen zowel binnen als buiten de gemeentegrens.

Door samen te werken aan een vroegtijdige signalering en de bijbehorende interventies kunnen we leerlingen en hun ouders helpen waar nodig.

Verdeling leerlingen

Totaal 6026 leerlingen

Leerplicht-kwalificatieplicht

Een kind is volledig leerplichtig vanaf 5 jaar tot aan het einde van het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Aansluitend op de volledige leerplicht volgt de kwalificatieplicht. Bureau Leerplicht Nijmegen voert de kwalificatieplicht uit voor leerlingen die in Wijchen wonen.

De kwalificatieplicht loopt door tot de leerling 18 jaar wordt of stopt wanneer de leerling een startkwalificatie heeft. Een startkwalificatie is een HAVO- of VWO- diploma, of een diploma op minimaal MBO-2 niveau.

Gemeente Wijchen

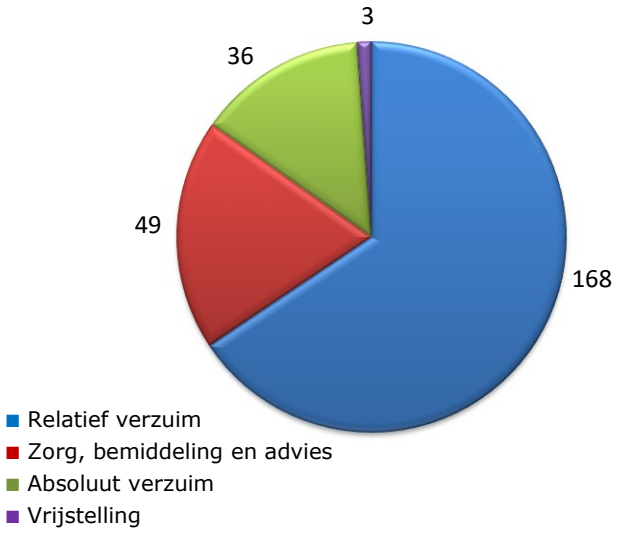
Werkprocessen algemeen

De school is wettelijk verantwoordelijk voor het melden van alle soorten verzuim bij de leerplichtambtenaar van de gemeente waarin de betreffende leerling woont. Het is dus erg belangrijk dat verzuim (ook het te laat komen) goed door school wordt geregistreerd. Alleen zo ontstaat er inzicht in verzuimgedrag en is er een goede basis om actie te ondernemen. Wanneer leerplicht een verzuimmelding van een school ontvangt, wordt er een werkproces opgestart. Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofde verzuim is gestopt.

Er zijn verschillende soorten verzuim, namelijk absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) en relatief verzuim (wel ingeschreven op een school, maar sprake van ongeoorloofd verzuim). Onder relatief verzuim valt ook luxe verzuim (leerling is, zonder toestemming van school of leerplichtambtenaar, op vakantie) en signaalverzuim (verzuim is gerelateerd aan zorg).

Soorten werkprocessen

Totaal 256 werkprocessen

Werkprocessen 2019-2020

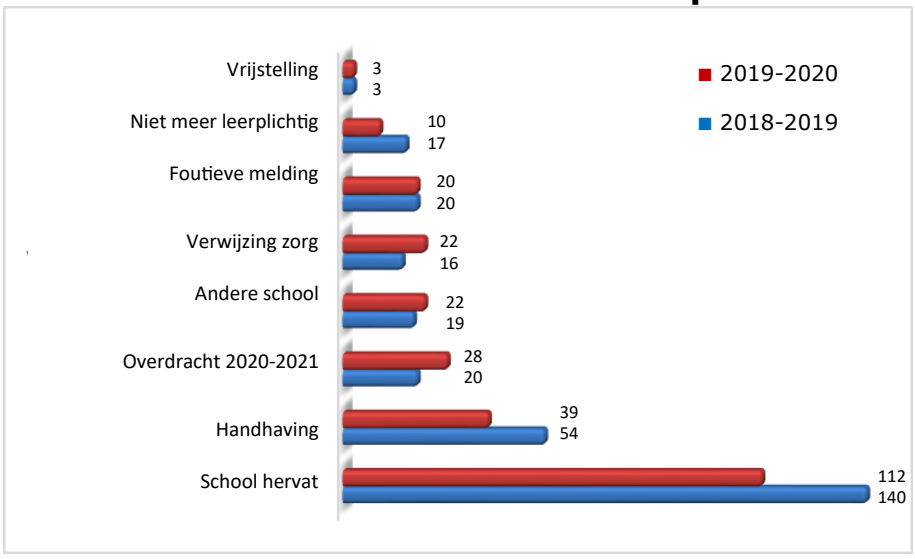
In het schooljaar 2019-2020 heeft leerplicht 256 werkprocessen behandeld. Dit is een daling van 11,4% in vergelijking met het vorige schooljaar (289). De daling zit met name bij relatief verzuim (van 198 naar 168). Dit is toe te schrijven aan de coronacrisis, waarbij op last van de overheid de scholen vanaf 16 maart sloten. Dit geschiedde in een periode waarin normaliter veel verzuimmeldingen binnenkomen bij afdeling leerplicht.
In 11 van de 168 relatief verzuimmeldingen betrof het overigens luxeverzuim.

In 4.2% van alle leerplichtige leerlingen (5-18 jaar) (op een totaal van 6026) is de leerplichtambtenaar betrokken geweest. Bijna de helft (44,6%) van de processen betreft leerlingen binnen het voortgezet onderwijs. Relatief verzuim komt het meest voor (65,2%).

Bij de werkprocessen zorg, bemiddeling en advies is er geen sprake van ongeoorloofd verzuim, maar is de leerplichtambtenaar preventief betrokken geweest. Bijvoorbeeld bij zieke leerlingen (geoorloofd verzuim) of in het kader van passend onderwijs.

Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofde verzuim is gestopt of als er een vrijstelling is afgegeven. Bij de meeste werkprocessen heeft de leerling de schoolgang hervat zonder dat er opschaling nodig was. Opschaling is bijvoorbeeld een verwijzing naar zorg (8,6%) of handhaving (15,2%).
In totaal zijn 22 leerlingen naar een andere school gegaan, omdat bijvoorbeeld het onderwijsaanbod daar meer passend is, verhuizing of omdat er op de oude school sprake was van een conflictsituatie.
20 Verzuimmeldingen waren niet voor leerplicht bestemd, maar is er wel advies gegeven. Bij 28 leerlingen is het werkproces voortgezet in het volgende schooljaar.

Soorten uitstroom van de werkprocessen

In dit grafiek leest u op welke manier of waarom de werkprocessen zijn afgesloten.

MAS: pas toe of leg uit

Om het verzuim methodisch meer preventief aan te kunnen pakken, heeft de branche organisatie Ingrado, Halt, het OM en de Raad voor de Kinderbescherming de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) ontwikkeld. Dit vanuit de volgende gedeelde visie:

- het doel van de aanpak is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulpverlening bij verzuim;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is, maatwerk dus.

Dit betekent dat de rol van de leerplichtambtenaar ook anders is. Wanneer er sprake is van verzuim, ontvangt de leerplichtambtenaar een melding van school of worden door ouders betrokken. Vervolgens nodigt de leerplichtambtenaar ouders, leerling en eventueel school uit voor een gesprek. Op basis van de uitkomst van het gesprek zijn er op grond van de MAS verschillende opties mogelijk:

- doorverwijzing vrijwillige (jeugd)hulpverlening bij de wijkteams;
- Halt-straf schoolverzuim;
- drang/dwang in een civiel kader (opschaling binnen de (jeugd)hulpverlening;
- dwang in een strafrechtelijk kader (proces-verbaal).

De keuze van de route helpt om een goede aanpak te maken die aansluit op het probleem en ingaat op de achtergrond van het verzuim. Op deze manier voorkom je verdere escalatie en zwaardere hulpverlening op termijn. De nadruk komt hiermee nog meer op preventie te liggen. Het doel is het creëren van een gezamenlijk plan met als doel het beste voor de leerling.

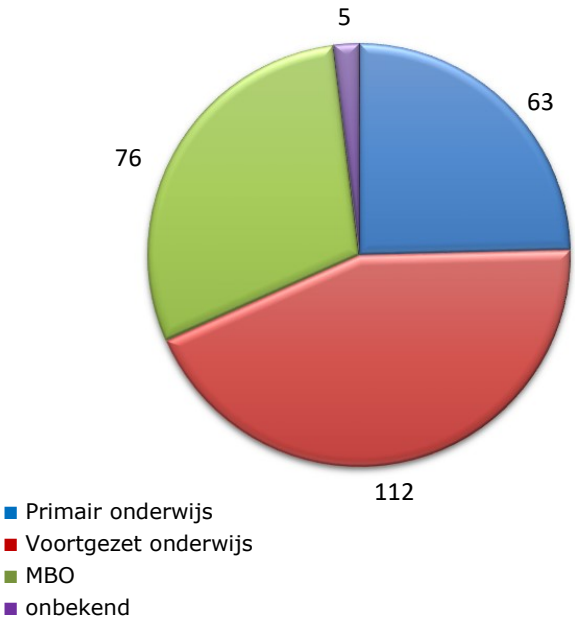
Samenwerking essentieel

Het adequaat aanpakken van schoolverzuim is onmogelijk zonder een goede samenwerking met alle betrokkenen. De oorzaken van verzuimgedrag zijn verschillend. Dit kan liggen bij de leerling zelf, op school, in het gezin of er is sprake van een combinatie van factoren. De leerplichtambtenaar onderzoekt wat de achterliggende oorzaak is. Hiervoor voert de leerplichtambtenaar altijd gesprekken met de leerling en ouder(s), maar ook met school en betrokken netwerkpartners om dit beeld compleet te maken. Zo kan de onderliggende problematiek voor het verzuim gezamenlijk aangepakt worden.

Afstemming vindt o.a. plaats binnen het Externe Zorg Advies Team (EZAT) op school of een Multi Disciplinair Overleg (MDO). Het doel is om tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen en praktische afspraken te maken over ieders rol.

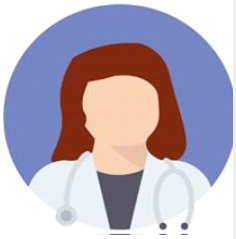
Samen met de leerling, ouders en netwerkpartners wordt oplossingsgericht gewerkt, zodat het de leerling lukt om de schoolgang weer op te pakken.

Verdeling per onderwijssoort

Gemeente Wijchen

M@ZL

M@ZL staat voor Medische Advisering Ziekgemelde Leerling. Het is een landelijke aanpak, ontwikkeld door de GGD en scholen.
M@ZL is een project om ziekteverzuim vroegtijdig te signaleren en te begeleiden. Ziekmeldingen van leerlingen worden onderzocht, zodat enerzijds het verzuim wordt beperkt en anderzijds vroegtijdige signalering van ernstiger problematiek plaatsvindt.
Met deze methode worden ook zieke thuiszitters in beeld gebracht waarbij gekeken moet worden welk traject het beste past. De schoolarts speelt hierbij een belangrijke rol.

Twee Wijchense scholen doen mee aan een regionale pilot. De resultaten zijn tot dusver positief.

Thuiszitters

Thuiszitters zijn leerplichtige leerlingen die zònder vrijstelling voor geregeld schoolbezoek de school voor vier weken of langer niet bezoeken. In Wijchen hebben we in het schooljaar 2019-2020 met 11 thuiszitters te maken gehad. Drie jongeren waren nog volledig leerplichtig, de rest was kwalificatieplichtig. Opvallend is dat het in alle gevallen om jongens ging, één casus uitgezonderd. Vaak ging het om ongeoorloofd schoolverzuim, waarvoor in de meeste gevallen de leerling zelf verwijtbaar was. Soms was een verwijzing naar hulpverlening nodig. Voor één leerling was er niet direct een passend onderwijsaanbod en in één geval is er een vrijstelling afgegeven.
Naast deze thuiszitters, zitten er ook leerlingen thuis door ziekte. Hier ligt geen wettelijke leerplichttaak, maar deze leerlingen zijn wél in beeld bij M@zl.

De coronacrisis

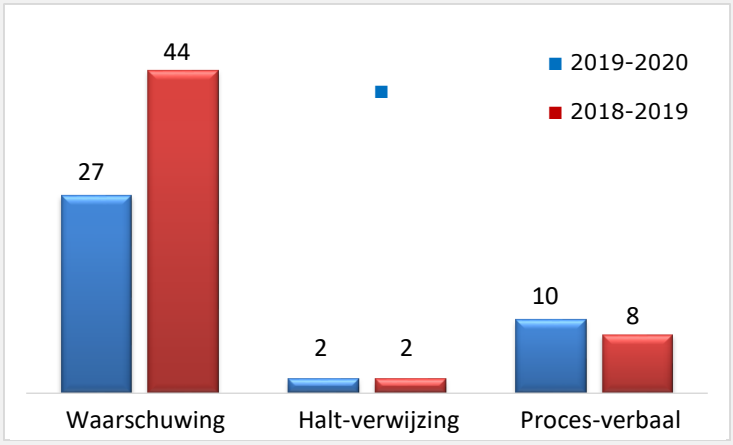
In het voorjaar schudde de wereld op z'n grondvesten: het coronavirus rukte op en al gauw sloeg het virus ook in Nederland toe. Medio maart volgde er daardoor een lockdown, waarbij ook de scholen sloten. Schooldirecties en leerkrachten stonden toen voor de zware klus om voor al hun leerlingen onderwijs op afstand te regelen. Uitzondering op die regel waren kwetsbare kinderen en kinderen waarvan de ouders een zogenoemde vitale beroep hadden. Zij werden zo goed mogelijk op school opgevangen.

Landelijk rezen er echter grote zorgen over kinderen die niet door de scholen konden worden bereikt. De signalering dat kinderen niet in beeld zijn, lag in eerste instantie bij de scholen zelf. Als een leerling niet in beeld was, diende school contact op te nemen met ouders en/of leerling om te achterhalen waarom de leerling niet aan de lessen deelneemt. Als dit geen resultaat opleverde, konden scholen via DUO een melding doen bij de leerplichtambtenaar onder de noemer 'overig verzuim', waarna vervolgens werd besloten of het wijkteam, jeugd- en gezinscoach en/of een leerplichtambtenaar de voorliggende partij was om deze kinderen te benaderen.

De functie van de leerplichtambtenaar was binnen die setting gericht op gedeelde maatschappelijk zorg. Contact met ouders en leerling was daarbij leidend. Van handhaving van de leerplichtwet was geen sprake, simpelweg omdat de wettelijke grondslag hiervoor ontbrak. Het niet volgen van onderwijs was op dat moment dus niet strafbaar gesteld.

In Wijchen kwamen er slechts enkele meldingen binnen van scholen, waarbij de leerling niet of niet volledig aan de online lessen deelnam. De leerplichtambtenaren zijn met deze ouders (en leerlingen) in gesprek gegaan. Dit heeft er in alle gevallen toe geleid dat de leerling weer deelnam aan de online lessen.
Vanaf medio mei werd er fasegewijs weer les gegeven op scholen, te beginnen met het (speciaal) basisonderwijs. Daar waar kinderen door ouders werden thuisgehouden uit angst voor het coronavirus konden de leerplichtambtenaren rekenen op de inzet en deskundigheid van de GGD-artsen. Zij konden duidelijkheid verschaffen of die angst medisch gegrond was of niet. Dit bepaalde de richting van de gesprekken met ouders.

In Wijchen is de teruggang naar de scholen, op enkele uitzonderingen na, rustig verlopen. Bijna alle kinderen hebben zonder interventie de weg naar school weer terug weten te vinden.

Handhaving

Een groot deel van de interventies door leerplicht wordt goed afgesloten met heldere afspraken, die ertoe leiden dat de leerling weer naar school gaat. Maar wanneer deze afspraken niet tot het gewenste resultaat leiden, kan de leerplichtambtenaar overwegen om handhavend op te treden.

- Er is 27 keer een formele waarschuwing afgegeven. Deze daling is terug te voeren op de coronacrisis (sluiting scholen).
- Twee leerlingen zijn doorverwezen naar Bureau Halt. Dit is een straf op maat. Een jongere komt dan niet direct in aanraking met het Openbaar Ministerie (OM).
- In tien gevallen is een proces-verbaal opgemaakt (waarvan 4 keer luxeverzuim). Het OM bepaalt dan welke strafmaatregel er volgt.

Gemeente Wijchen

Vrijstellingen

Kinderen kunnen op basis van een aantal redenen worden vrijgesteld van de leerplicht. In schooljaar 2019-2020 heeft de leerplichtambtenaar drie aanvragen ontvangen:

- 1 keer is er beroep op vrijstelling van de inschrijving gedaan wegens het volgen van onderwijs in het buitenland (artikel 5 lid c). Hiervoor is een positieve beschikking afgegeven.
- 2 vrijstellingsverzoeken van geregeld schoolbezoek (art. 11 onder g) zijn afgewezen omdat men niet aan de voorwaarden voldeed.

Een aanvraag voor extra vakantieverlof of een aanvraag voor bijzonder verlof moeten ouders bij school neerleggen. De directeur neemt hierin een besluit.

Passend onderwijs

Sommige leerlingen hebben extra zorg nodig of zijn niet in staat om volledig onderwijs te volgen. Dan is het belangrijk om te kijken wat leerlingen wél kunnen. Het samenwerkingsverband adviseert scholen in het kader van passend onderwijs en scholen kunnen extra ondersteuning bieden. De rol van de leerplichtambtenaar is in deze om te kijken of het recht op onderwijs gewaarborgd wordt.

Naast de extra ondersteuning die scholen kunnen bieden zijn er toch leerlingen, die door hun specifieke zorgvraag, een andere vorm van onderwijs volgen. Zij ontvangen bijvoorbeeld wekelijks een paar uur onderwijs op een zorgboerderij of volgen onderwijs in combinatie met behandeling. Door een mooie samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg is er steeds meer maatwerk mogelijk.

(Beleids)ontwikkelingen

- Een werkgroep, waarin tevens leerplicht is vertegenwoordigd, heeft een nieuwe verzuimprotocol voor het Primair Onderwijs in Wijchen opgesteld. De verwachting is dat deze per 1 januari 2021 ingaat.
- De leerplichtambtenaren hebben in schooljaar 2019-2020 alle Wijchense basisscholen bezocht, met als doel de samenwerking te bevorderen. Partijen hebben dit als positief ervaren. Daarom wordt dit een jaarlijks terugkerende activiteit.
- Eind schooljaar 2019-2020 is gestart met een verkennend onderzoek naar deelname van Druten en Wijchen aan een pilot 'Handle with Care'. Dit is een samenwerking tussen school, politie en leerplicht dat er toe moet leiden dat een kind bij een incident van huiselijk geweld snel steun krijgt op school.
- Uit een voortgangsrapportage blijkt dat de pilot van het M@ZL-traject, waaraan twee Wijchense scholen deelnemen, positief wordt beoordeeld. Om die reden is besloten de pilot door te laten lopen.
- In regionaal verband is in 2019-2020 een nieuw programma VSV opgesteld dat in schooljaar 2020-2021 ter kennisname aan de colleges en de gemeenteraden zal worden gestuurd.
- De RMC-regio Arnhem Nijmegen heeft eind 2019 een verzoek ingediend bij het Ministerie van OCW om als twee zelfstandige regio's verder te mogen gaan. Het voornemen tot splitsing is inmiddels ook opgenomen in de nieuwe regeling. Reden voor dit verzoek is dat de gebieden echt los van elkaar functioneren. Bovendien is de uitvoering van taken verschillend georganiseerd.

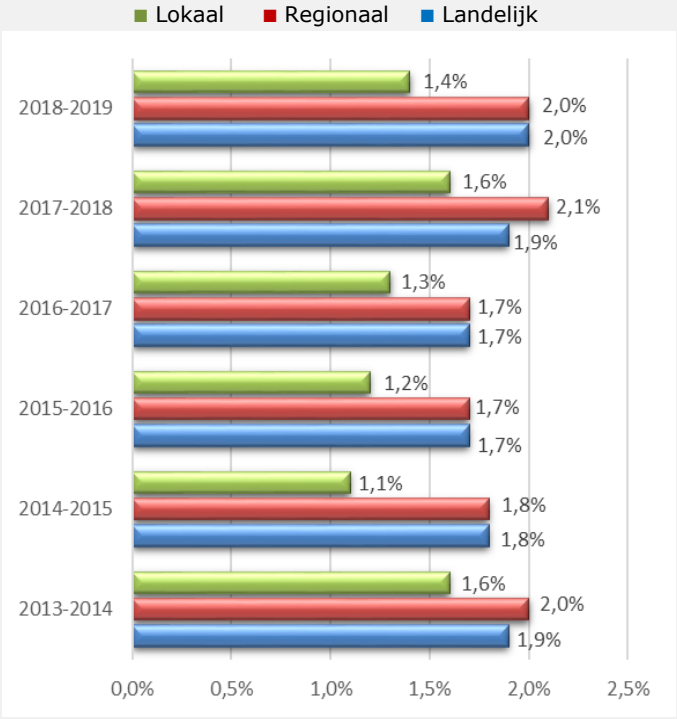
Voortijdig schoolverlaters

Wanneer een leerling de school zonder diploma (startkwalificatie) verlaat en ook niet doorstroomt naar een andere vorm van onderwijs, wordt er gesproken van een voortijdig schoolverlater (VSV'er). Verschillende factoren (bijvoorbeeld middelengebruik, psychische en/of lichamelijke problematiek, problemen in de opvoedsituatie, beïnvloeding van leeftijdsgenoten, conflictsituaties op school, motivatieproblemen) zijn risico's voor schoolverzuim en vergroten de kans dat jongeren voortijdig de school verlaten.

Het aantal voortijdig schoolverlaters in Wijchen is in het schooljaar 2018-2019 gedaald van 1.6% naar 1,4% (51 leerlingen). Het aantal voortijdig schoolverlaters blijft daarmee ruim onder het landelijke gemiddelde van 2,0%. De RMC regio (Arnhem Nijmegen) laat een kleine daling zien van 2,1% in 2017-2018 naar 2.0% in het schooljaar 2018-2019.

Van de in totaal 51 voortijdig schoolverlaters in Wijchen komen er 8 uit het voortgezet onderwijs en 43 leerlingen hebben het MBO verlaten.

- Vier leerlingen zijn jonger dan 18 jaar.
- 47 Leerlingen hebben tussen hun 18e en hun 23e verjaardag de school verlaten zonder startkwalificatie.

De VSV-cijfers over het schooljaar 2019-2020 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

Dit jaarverslag is een uitgave van de gemeente Wijchen. Het verslag is een gezamenlijk format van de gemeenten Beuningen, Heumen en werkorganisatie Druten-Wijchen. Op de inhoud rust een copyright. De redactie kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor eventuele fouten of onduidelijkheden.

Gemeente Wijchen